

opusdei.org

Niečo veľké a nech je to láska (VII): Kto položí život za svojich priateľov

Tajomstvo slobodného srdca: vzdať sa pozemskej lásky, aby svet mohol byť naplnený svetlom Božej lásky.

25.02.2020

„A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.“ (Gn 1,27). Takto hovorí prvá kapitola knihy Genezis o zrodení muža a ženy. Boh ich stvoril

súčasne. Majú rovnakú dôstojnosť, lebo sú jeho živým obrazom. Druhá kapitola sa k tejto udalosti znovu vracia (Gn 2,7-25), ale premieta ju akoby v spomalenom zábere: Boh tvorí najprv muža a umiestňuje ho do záhrady Eden. Svet v sebe do najmenšieho detailu odráža krásu. Obloha, morské vody, rieky pretekajúce horami a rozmanité stromy vytvárajú neobyčajnú scenériu. Napriek tomu sa však Adam pri pohľade na ňu cíti sám.

Aby ho vyviedol zo samoty, stvorí Pán celú škálu živých tvorov (nebeské vtáctvo, ryby plávajúce v mori, pozemské zvieratá), ktorými naplní celú krajinu. Zdá sa však, že človeka nič z toho neuspokojilo. A tak sa Boh rozhodne, že mu dá „pomoc, ktorá mu bude podobná“ (Gn 2,18) a z jeho rebra stvorí ženu. Konečne Adam pozrie do očí, ktoré mu jeho pohľad opätujú: „Toto je teraz kosť z mojich kostí a mäso z

môjho mäsa!“ (Gn 2,23). Toto stretnutie ho naplní radosťou, ale predovšetkým mu ozrejmí jeho identitu a novým spôsobom mu vysvetlí, kým je. Človeku chýbalo niečo, čo mu mohla dať len druhá osoba.

„Nie je dobre byť človeku samému“

Tieto stránky knihy Genezis obsahujú základné pravdy o človeku. Skôr než formou teoretickej úvahy ich vyjadrujú pomocou rozprávania a symbolickej reči. Adamova samota má preto hlboký antropologický význam. Svätý Ján Pavol II. vravel, že každý muž a každá žena má účasť na tejto *pôvodnej samote* a v určitom okamihu svojho života jej musí čeliť. [1] Keď Boh hovorí: „Nie je dobre byť človeku samému“ (Gn 2,18), má tým na mysli muža aj ženu.[2] Obaja potrebujú pomoc, aby mohli z tejto samoty vyjsť, a cestu, po ktorej by

spoločne kráčali k plnosti, ktorá im chýba. A tou je manželstvo.

Keď o mnoho storočí neskôr Ježiš pripomenie farizejom, aké to bolo „na začiatku“, poukáže práve na túto biblickú pasáž (porov. Mt 19,1-12). Kresťanské manželstvo je povolaním od Boha, ktorým pozýva muža a ženu, aby kráčali spoločne smerom k Nemu. A nielen to, pozýva ich, aby kráčali *jeden prostredníctvom druhého*. Manželia sú jeden pre druhého nevyhnutnou cestou k Bohu, na ktorej sa telo stáva dejiskom spoločenstva a sebadarovania z lásky, predmetom a priestorom posväcovania sa. Z manželskej lásky sa tak stáva stretnutie tiel a duší, ktoré skrášľuje a pretvára ľudskú lásku a pôsobením sviatostnej milosti jej dáva nadprirodzený rozsah.

Láska medzi mužom a ženou má zároveň nadosobné presahovanie.

Keď je naozajstná, nie je cieľom, ale vždy je *cestou* k Bohu. Cieľom je plnosť, ktorú možno nájsť jedine v Ňom. Nie je preto nič zvláštne na tom, keď človek žijúci v manželstve onú *pôvodnú samotu* občas pocíti. Neznamená to však, ako to býva niekedy prezentované, že by jeho láska vyprchala a že musí začať nový príbeh lásky, lebo ani ten by mu pravdepodobne nestačil. Je to skôr *znamenie* toho, že ľudské srdce zakúša smäd, ktorý môže úplne uhasiť jedine nekonečná Božia láska.

Mentalita človeka, ktorý vie, že nie je sám

Potom, čo Ježiš v rozhovore o manželstve pripomenie, čo hovorí kniha Genezis, ide ešte ďalej.

Vzájomné odovzdávanie sa muža a ženy je krásnou cestou, ktorá vedie k Bohu. Nie je to však jediná možná cesta. Pán hovorí o tých, ktorí sa kvôli zvláštnemu daru zriekajú

manželstva „pre nebeské kráľovstvo“ (Mt 19,12). On sám išiel touto cestou a zostal slobodný, aj keď on celibát ako prostriedok dosiahnutia Boha nepotreboval: „Ja a Otec sme jedno“ (Jn 10,30), „ja som v Otcovi a Otec vo mne“ (Jn 14,11). Ježiš však nielenže touto cestou išiel, ale sám sa chcel stať Cestou, aby mnohí ďalší mohli milovať spôsobom, ktorý „môže mať zmysel iba vtedy, ak vychádza od Boha“.[3]

V dejinách Cirkvi je mnoho príbehov ľudí, ktorí prijali Ježišovu výzvu stotožniť sa s ním aj v tejto veci, ktorá je typicky Ježišova a patrí k podstate jeho života, aj keď nie je určená všetkým kresťanom. Tí, ktorí sa už v prvých storočiach rozhodovali pre celibát, nepohrdali manželstvom. Manželstvo ich možno lákalo rovnako ako cesta, ktorou sa nakoniec vydali. Práve preto, že chápali manželský život ako krásny

životný projekt, mohli ho s rozžiarenou tvárou odovzdať Bohu.

Svätý Josemaría napísal: „Iba u tých, ktorí chápu a oceňujú v celej hĺbke (...) ľudskú lásku, sa môže vynoriť to druhé neopísateľné pochopenie, o ktorom hovorí Ježiš (porov. Mt 19,11), ktoré je čistým darom Božím a podnecuje k odovzdaniu tela i duše Pánovi, k odovzdaniu nerozdeleného, celého srdca, bez prostredníctva pozemskej lásky.“ [4] Tým, ktorých Boh povoláva k celibátu, dáva zvláštnym spôsobom objaviť ten pravý zdroj a cieľ všetkej autentickej lásky. Osobitne zakúšajú tú Lásku, ktorá naplňovala Ježišovo srdce a ktorá bola vyliata na Cirkev.

Celibát je teda cesta, ktorá odráža zadarmo ponúkanú lásku Boha, ktorý vždy robí prvý krok (porov. 1 Jn 4,19). Aj keď sa zdá, že ľudia žijúci v celibáte obmedzujú svoju slobodu, keďže Bohu obetujú možnosť založiť

si vlastnú rodinu, v skutočnosti to tak nie je, lebo svoju slobodu rozširujú. Ich odovzdanie sa do Božích rúk, ich ochota opustiť pre neho „domy alebo bratov a sestry, alebo otca a matku, alebo deti, alebo polia“ (Mt 19,29) ich istým spôsobom robí schopnými slobodne milovať.[5]

Ako zosobášený človek, tak aj oni musia strážiť svoje srdce, aby sa láska, ktorú v ňom nosia, neodchýlila od Boha a mohli ju darovať ostatným. Ich odovzdanie sa však nezameriava na partnera, ale na Krista, ktorý ich vysiela do celého sveta, aby ľuďom okolo seba odovzdávali „tlkot jeho milujúceho Srdca“.[6]

Taký bol Ježišov život. Necítil sa sám, lebo vedel, že je s ním neustále jeho Otec: „Otče, ďakujem ti, že si ma vypočul. A ja som vedel, že ma vždy počuješ“ (Jn 11,41-42). U nás, naopak, je riziko samoty prítomné. Keď však

Kristus naozaj naplní naše srdce, potom už nie sme sami. Preto svätý Josemaría hovorieval, že Boh mu dal „mentalitu človeka, ktorý sa ľudsky ani nadprirodzene nikdy necíti sám“. [7] Pár riadkami, v ktorých je zrejmý nádych osobného zážitku, napísal: „Ľudské srdce má neobyčajný koeficient rozpínavosti. Keď miluje, tak sa rozširuje – crescendo – nežná náklonnosť, ktorá prekonáva všetky prekážky. Ak miluješ Pána, nebude žiadneho tvora, ktorý by nenašiel miesto v tvojom srdci.“[8]

Jánovo srdce žijúce v celibáte

Pri Poslednej večeri, pár hodín predtým, než odovzdal svoj život, Ježiš otvára svoje srdce apoštolom: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí život za svojich priateľov“ (Jn 15,13). Slová, v ktorých je obsiahnutá všetka jeho láska k ľuďom, sú zároveň volaním. Pán hovorí apoštolom: „Nazval som vás

priateľmi“ (Jn 15,15). Im, ako aj všetkým ľuďom, je určená jeho láska zachádzajúca až „do krajnosti“ (Jn 13,1). Zvláštnym spôsobom sú však aj jeho priateľmi.

„Priateľ s veľkým písmenom“^[9] ich pozýva, aby konali ako on a aby aj oni za svojich priateľov položili život. Tieto slová stoja nepochybne pri zrode každého kresťanského povolania, no v srdciach tých, ktorí Krista nasledovali a zanechali všetko, mali vždy zvláštny zvuk.

Kríž sa stane miestom najväčšieho prejavu Lásky. V tomto vrcholnom momente dejín vystupuje dôrazne vedľa Márie a svätých žien postava apoštola Jána. „V hodine smrti všetci utiekli, až na Jána, ktorý naozaj miloval skutkami. Len on, najmladší z apoštolov, zostáva pod krížom. Ostatní nemali onú lásku, ktorá je mocná ako smrť.“^[10] Láska k Ježišovi rozochvievala Jánovo srdce

už v počiatkoch jeho dospievania. Je známe, že si v srdci uchovával spomienku na deň, keď sa stretol s Pánom: „Jánov pohľad sa stretol s pohľadom Kristovým. Išiel za ním a spýtal sa ho: Učiteľ, kde bývaš? Išiel s ním a strávil s ním celý deň. Po rokoch to rozprával s úprimnosťou mladíka, ktorý sa zveruje svojmu denníku a zaznamenáva si dokonca aj presnú hodinu: *boli asi štyri hodiny popoludní...* Presne si pamätá na chvíľu, keď sa naňho Kristus pozrel a upútal ho, keď Kristovi neodolal a zamiloval sa doňho.“[11]

Vieme si asi predstaviť, s akým dojatím hľadel Ježiš z kríža na mladého učeníka, ktorý „sa pri večeri naklonil k jeho hrudi“ (Jn 21,20). Stretnutie s matkou preňho možno nebolo prekvapením, lebo mu tým či oným spôsobom vždy bola nablízku. Matka je vždy pre svoje dieťa oporou. Ježišov pohľad však vedľa nej objavuje priateľa – Jána. Ich oči sa v

onej hodine múk stretli. Akú nesmiernu radosť musel Ján spôsobiť Ježišovmu srdcu! Práve vtedy, hovorí nám evanjelium, keď ho videl stáť vedľa svojej matky, uviedol ho Pán do jedinečného vzťahu medzi Ním a Máriou. „Keď Ježiš uzrel matku a pri nej učeníka, ktorého miloval, povedal matke: ‚Žena, hľa, tvoj syn!‘ Potom povedal učeníkovi: ‚Hľa, tvoja matka!‘“ (Jn 19, 26-27).

Po rokoch Ján napísal: „My milujeme, pretože on prvý miloval nás“ (1 Jn 4,19). Toto prekvapivé tvrdenie pochádza z jeho osobnej skúsenosti. Ján vedel, že ho Ježiš hlboko miluje. Vedomie tejto lásky ho naplňalo a dávalo jeho životu nový zmysel – rozniesť túto lásku do celého sveta. Svätý John Henry Newman napísal: „Jánovi sa dostalo toho neopísateľného privilégia byť priateľom Krista. Tak sa naučil milovať ostatných. Jeho láska bola najprv koncentrovaná len na Krista,

ale potom sa začala rozširovať. Bol tiež poverený slávnostnou a potešujúcou úlohou starať sa po Pánovom odchode o Najsvätejšiu Pannu Máriu, Pánovu Matku. Nestojíme tu snáď pred skrytým zdrojom Jánovej výnimočnej lásky k bratom? Mohol by snáď ten, koho Pán obdaril svojou náklonnosťou a komu zveril poslanie stať sa Máriiným synom, byť niečím iným ako pripomienkou a vzorom (ako len ním človek môže byť) hlbokej, rozjímavej, horúcej, pokojnej a bezhraničnej lásky?“[12]

Prebúdzat' srdcia

Rozhodnutie odovzdať celé srdce Bohu nepochádza len z osobného rozhodnutia. Je to *dar*, dar celibátu. To, čo ho definuje, nie je zrieknutie sa, ale láska rodiaca sa z odhalenia, že „Láska...rozhodne stojí za lásku!“[13] Srdce tuší bezpodmienečnú Lásku, ktorá naň

čaká, a chce sa Jej bezvýhradne a bezpodmienečne darovať. Nielen preto, aby Ju zakúšalo, ale aby Ju odovzdávalo ďalej ako svätý Ján, ktorý sa z Ježišovej lásky nielen tešil, ale snažil sa aj o to, aby sa rozšírila po celom svete. Pre milovaného učeníka z toho prirodzene vyplývalo, že „keď nás Boh tak miluje, aj my sme povinní milovať jeden druhého“ (1 Jn 4,11).

Celibát býva niekedy vnímaný tak, akoby v ňom išlo hlavne o to, že človek má množstvo voľného času, ktorý môže venovať Bohu. Akoby dôvodom k úplnému darovaniu sa bola otázka efektívnosti, čiže nemať iné záväzky a mať možnosť venovať sa apoštolským aktivitám. Takýto pohľad na celibát je však trochu zjednodušujúci. Celibát nemá pôvod v praktických úvahách o tom, koľko času bude mať človek na evanjelizáciu, ale v povolaní od Krista. Je to pozvánka žiť zvláštnym

spôsobom podľa jeho srdca: milovať ako Kristus, odpúšťať ako Kristus, pracovať ako Kristus, ba dokonca byť pre všetky duše samotným Kristom – *ipse Christus*. Preto „dôvody len pragmatické, odkazujúce na väčšiu disponibilitu, nestačia: takáto väčšia možnosť disponovať časom by sa ľahko mohla stať aj formou sebeckta, ktoré takto ušetrí od obiet a námah, ktoré sú žiadané a znášané tými, ktorí uzavreli manželstvo, a ktoré by mohlo viesť k duchovnému vyprázdneniu a tvrdosti srdca“.[14]

Celibát teda nie je samota prežívaná vo veži zo slonovej kosti, ale povolanie sprevádzať a prebúdzajú srdcia. Koľko je na svete ľudí, ktorí sa cítia zbytoční, ktorí si myslia, že ich život nemá žiadnu cenu a upadajú do výstredností, a pritom hlboko vo svojom vnútri hľadajú trochu lásky! Kto dostal dar celibátu vie, že je na svete okrem iného preto, aby bol všetkým týmto ľuďom nablízku,

ukazoval im Božiu lásku a pripomínal im ich obrovskú hodnotu. Srdce človeka žijúceho v celibáte sa tak stáva rovnako plodným ako vykupiteľské srdce Ježišovo, lebo sa vo všetkých ľuďoch snaží odhaľovať rovnaké dobro, aké Pán vedel odhaľovať v tých, ktorí za ním prichádzali. Pán pred sebou nevidel hriešnicu, človeka postihnutého leprou, opovrhnutiahodného colníka, ale úžasného cenného tvora, milovaného a vyvoleného Bohom.

Aj keď človek žijúci v celibáte nemá vlastné deti, dokáže prežívať hlboké a ozajstné otcovstvo. Je otcom či matkou mnohých detí, lebo „otcovstvo znamená dávať život druhým“.[15] Vie, že je na svete preto, aby sa staral o druhých a svojím životom a láskavým slovom im ukazoval, že jedine Boh môže uhasiť ich smäd. „Náš svet (...), do ktorého Boh vstupuje v lepšom

prípade ako hypotéza, ale nie ako konkrétna skutočnosť, sa potrebuje o Boha oprieť čo možno najkonkrétnejším a najradikálnejším spôsobom. Potrebuje svedectvo, ktoré o Bohu vydáva ten, kto sa ho rozhodol prijať ako pôdu, z ktorej vychádza jeho život. Preto je dnes v našom súčasnom svete taký dôležitý celibát, aj keď je v dnešnej dobe jeho dodržiavanie neustále ohrozované a spochybňované.“[16]

Dar, ktorý má denne rásť

Nadprirodzený dar celibátu nefunguje ako zaklínadlo, ktoré skutočnosť razom a navždy premení. Boh ho daruje v podobe semienka, ktoré má pozvoľna vyrastať z dobrej pôdy. Celibát je, ako každé iné povolanie, dar a úloha. Je to cesta. Srdce sa nepremení automaticky tým, že sa človek rozhodne zostať slobodný pre nebeské kráľovstvo. Je potrebné sa vytrvalo snažiť vytrhávať

burinu a mať sa na pozore pred hmyzom a škodcami. Božia milosť vždy pôsobí v prirodzenosti, bez toho, aby ju potláčala alebo k nej niečo dopĺňala. Inými slovami, Boh počíta s našou slobodou a s naším osobným príbehom. A práve tu, na pozadí tohto dejiska úbohosti a milosti, ticho vyrastá krásny dar čistého srdca. Môže však aj vyjsť navnivoč.

Aj tí, ktorí sú povolání k dôvernejšiemu vzťahu s Bohom, môžu, podobne ako mladší syn z podobenstva, pocítiť omrzenosť a prázdnotu. Onen mladík sa rozhodol odísť do ďalekej krajiny (porov. Lk 15,13), lebo v dome svojho otca cítil vnútornú prázdnotu. Bolo potrebné, aby klesol až na dno, aby sa mu otvorili oči a uvedomil si, do akého otroctva sa to dostal. Je zaujímavé všimnúť si, že dôvod, pre ktorý sa vrátil, nebol príliš nadprirodzený. Mal hlad a cnelo sa mu po mäkkom

chlebe v otcovskom dome. Keď sa tam nakoniec vrátil, otec naňho už čakal a „bolo mu ho ľúto. Pribehol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho“ (Lk 15,20). Syn si predstavoval, že ho čaká odsúdenie (porov. Lk 15,18-19) a namiesto toho sa stretol s náručou plnou života. Možno jasnejšie ako inokedy objavil do hĺbky, kým je – synom takého dobrého otca.

Inokedy môže mať omrzenosť zákernejšiu podobu. Človek síce otcov dom neopustí, ale začne si v ňom pripadať skôr ako sluha než ako syn. Tak to bolo v prípade staršieho syna z podobenstva: „Bol doma, ale nebol slobodný, pretože jeho srdce bolo inde.“^[17] V oboch prípadoch je cestou vyslobodenia

zo smútku pohľad na Otca a na jeho lásku k nám. Boh sýti hlad duše chlebom Eucharistie, v ktorej nachádzame toho, ktorý sa stal

jedným z nás, aby sme ho mohli milovať ako Priateľa. V Eucharistii môžeme utíšiť svoj hlad a tak si udržať v srdci oheň lásky, ktorá je „mocná ako smrť“ (porov. Pies 8,6).

Ján stál pri Ježišovom kríži a bol aj pri Ježišovom nanebovstúpení „v ten deň, keď zdanlivé lúčenie bolo v skutočnosti začiatkom novej blízkosti“.[18] Majster musel od svojich učeníkov, ktorých miloval až do krajnosti, odísť, aby ich aj všetkých, ktorí v neho uveria, mohol milovať ešte viac. V tom spočíva tajomstvo srdca žijúceho v celibáte: vzdať sa pozemskej lásky, aby svet mohol byť naplnený svetlom Božej Lásky.

Carlos Villar

[1] Porov. sv. Ján Pavol II., Generálna audiencia, 10-X-979; 24-X-1979; 31-X-1979.

[2] Porov. sv. Ján Pavol II., Generálna audiencia, 10-X-1979, č. 2.

[3] Benedikt XVI., Príhovor k rímskej kúrii, 22-XII-2006.

[4] Sv. Josemaría, *Rozhovory*, č. 122.

[5] F. Ocáriz, *List*, 14-II-2017, č. 8.

[6] Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 884.

[7] Sv. Josemaría, *En diálogo con el Señor*, edición crítico-histórica, Rialp, Madrid 2017, s. 185.

[8] *Via crucis*, VIII. zastavenie, č. 5.

[9] *Priateľom s veľkým písmenom* nazýval sv. Josemaría občas Ježiša. Porov. *Cesta*, č. 422; *Íst s Kristom*, č. 93.

[10] Sv. Josemaría, *Íst s Kristom*, č. 2.

[11] Sv. Josemaría, Poznámky zo stretnutia s mládežou, 6-VII-1974 (AGP, biblioteca, P04, s. II, s. 113).

[12] J. H. Newman, *Love of Relations and Friends*, Parochial and Plain Sermons 2, kázanie 5.

[13] *Cesta*, č. 171.

[14] Benedikt XVI., Príhovor k rímskej kúrii, 22-XII-2006.

[15] František, Kázeň z Domu sv. Marty, 26-VI-2013.

[16] Benedikt XVI., Príhovor k rímskej kúrii, 22-XII-2006.

[17] F. Ocáriz, *List*, 9-I-2018, č. 9.

[18] J. Ratzinger, *El comienzo de una nueva cercanía, v: El resplandor de Dios en nuestro tiempo*, Barcelona, Herder, 2008, s. 185.

Carlos Villar

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/nieco-velke-a-nech-je-to-
laska-vii-kto-polozi-zivot-za-svojich-
priatelov/](https://opusdei.org/sk-sk/article/nieco-velke-a-nech-je-to-laska-vii-kto-polozi-zivot-za-svojich-priatelov/) (26.03.2025)